

Środa, 6 lipca 2022 r.

P9_TA(2022)0284

Sprawozdanie za rok 2021 dotyczące Serbii

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 6 lipca 2022 r. w sprawie sprawozdania Komisji za rok 2021 dotyczącego Serbii (2021/2249(INI))

(2023/C 47/08)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Układ o stabilizacji i stowarzyszeniu między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Serbii, z drugiej strony, który wszedł w życie 1 września 2013 r.⁽¹⁾,
- uwzględniając wniosek Serbii o członkostwo w Unii Europejskiej złożony 19 grudnia 2009 r.,
- uwzględniając opinię Komisji z dnia 12 października 2011 r. na temat wniosku Serbii o członkostwo w Unii Europejskiej (COM(2011)0668), decyzję Rady Europejskiej z dnia 1 marca 2012 r. o przyznaniu Serbii statusu kraju kandydującego oraz decyzję Rady Europejskiej z posiedzenia w dniach 27–28 czerwca 2013 r. o otwarciu negocjacji akcesyjnych z Serbią,
- uwzględniając konkluzje prezydencji z posiedzenia Rady Europejskiej w Salonikach 19–20 czerwca 2003 r.,
- uwzględniając deklarację z Sofii przyjętą 17 maja 2018 r. podczas szczytu UE–Bałkany Zachodnie,
- uwzględniając deklarację z Zagrzebia przyjętą 6 maja 2020 r. podczas szczytu UE–Bałkany Zachodnie,
- uwzględniając deklarację z Brda przyjętą 6 października 2021 r. podczas szczytu UE–Bałkany Zachodnie,
- uwzględniając proces berliński zapoczątkowany 28 sierpnia 2014 r. oraz ósmy szczyt procesu berlińskiego, który odbył się 5 lipca 2021 r.,
- uwzględniając szczyt w Sofii, który odbył się 10 listopada 2020 r., deklarację przywódców Bałkanów Zachodnich w sprawie wspólnego rynku regionalnego z 9 listopada 2020 r. oraz deklarację z Sofii w sprawie Zielonego programu działań dla Bałkanów Zachodnich z 10 listopada 2020 r.,
- uwzględniając rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1244 z dnia 10 czerwca 1999 r., opinię doradcą Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (MTS) z dnia 22 lipca 2010 r. w sprawie kwestii zgodności jednostronnej deklaracji niepodległości Kosowa z prawem międzynarodowym oraz rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 64/298 z dnia 9 września 2010 r., w której uznano treść opinii MTS i z zadowoleniem przyjęto gotowość UE do ułatwienia dialogu między Serbią a Kosowem,
- uwzględniając pierwsze porozumienie w sprawie zasad dotyczących normalizacji stosunków między rządami Serbii i Kosowa z dnia 19 kwietnia 2013 r., porozumienia z dnia 25 sierpnia 2015 r. oraz bieżący dialog wspierany przez UE, który ma na celu normalizację stosunków,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 5 lutego 2020 r. pt. „Usprawnienie procesu akcesyjnego – wiarygodna perspektywa członkostwa w UE dla państw regionu Bałkanów Zachodnich” (COM(2020)0057),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 6 października 2020 r. pt. „Plan gospodarczo-inwestycyjny dla Bałkanów Zachodnich” (COM(2020)0641) oraz dokument roboczy służb Komisji z dnia 6 października 2020 r. pt. „Wytyczne dotyczące realizacji Zielonego programu działań dla Bałkanów Zachodnich” (SWD(2020)0223),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1529 z dnia 15 września 2021 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III)⁽²⁾,

⁽¹⁾ Dz.U. L 278 z 18.10.2013, s. 16.

⁽²⁾ Dz.U. L 330 z 20.9.2021, s. 1.

Środa, 6 lipca 2022 r.

- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 19 października 2021 r. pt. „Komunikat w sprawie polityki rozszerzenia UE w 2021 r.” (COM(2021)0644), któremu towarzyszy dokument roboczy służb Komisji pt. „Sprawozdanie za rok 2021 dotyczące Serbii” (SWD(2021)0288),
- uwzględniając przeprowadzoną przez Komisję ocenę programu reform gospodarczych Serbii (na lata 2021–2023) z dnia 22 kwietnia 2021 r. (SWD(2021)0096) i wspólne wnioski z dialogu gospodarczo-finansowego między UE a Bałkanami Zachodnimi oraz Turcją, przyjęte przez Radę 12 lipca 2021 r.,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 29 kwietnia 2020 r. pt. „Wsparcie dla regionu Bałkanów Zachodnich w zwalczaniu pandemii COVID-19 oraz ożywienie gospodarcze po pandemii” (COM(2020)0315),
- uwzględniając 12. i 13. posiedzenie konferencji akcesyjnej z Serbią na szczeblu ministerialnym, które odbyły się 22 czerwca i 14 grudnia 2021 r. i zaowocowały otwarciem klastra czwartego „Zielona agenda i zrównoważona konektywność”,
- uwzględniając środki służące poprawie procesu wyborczego uzgodnione 18 września 2021 r. przez moderatorów podczas drugiego etapu dialogu wielostronnego wspieranego przez Parlament Europejski,
- uwzględniając szóste posiedzenie Rady Stabilizacji i Stowarzyszenia UE–Serbia, które odbyło się w Brukseli 25 stycznia 2022 r.,
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 14 grudnia 2021 r. w sprawie rozszerzenia oraz procesu stabilizacji i stowarzyszenia,
- uwzględniając rozporządzenie Rady (UE) 2022/576 z dnia 8 kwietnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie ⁽³⁾,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr ES-11/1 w sprawie agresji na Ukrainę, przyjętą 2 marca 2022 r.,
- uwzględniając sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego z dnia 10 stycznia 2022 r. pt. „Wsparcie UE na rzecz praworządności na Bałkanach Zachodnich – pomimo poczynionych wysiłków wciąż występują zasadnicze problemy”,
- uwzględniając sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego z dnia 3 czerwca 2021 r. zatytułowane „Dezinformacja w UE – pomimo podejmowanych wysiłków problem pozostaje nierozwiązany”,
- uwzględniając drugi wstępny raport zgodności z czwartej rundy oceny dotyczącej Serbii przyjęty przez Grupę Państw przeciwko Korupcji (GRECO) Rady Europy w marcu 2022 r.,
- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie tego kraju,
- uwzględniając swoje zalecenie z dnia 19 czerwca 2020 r. dla Rady, Komisji i wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w sprawie Bałkanów Zachodnich po szczycie w 2020 r. ⁽⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie sprawozdań Komisji dotyczących Serbii za lata 2019–2020 ⁽⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie współpracy w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej na Bałkanach Zachodnich ⁽⁶⁾,

⁽³⁾ Dz.U. L 111 z 8.4.2022, s. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 362 z 8.9.2021, s. 129.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 494 z 8.12.2021, s. 172.

⁽⁶⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2021)0506.

Środa, 6 lipca 2022 r.

- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 16 grudnia 2021 r. w sprawie pracy przymusowej w fabryce Linglong i protestów ekologicznych w Serbii ⁽⁷⁾,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 9 marca 2022 r. w sprawie obcych ingerencji we wszystkie procesy demokratyczne w Unii Europejskiej, w tym dezinformacji ⁽⁸⁾,
 - uwzględniając deklarację oraz zalecenia przyjęte na 13. posiedzeniu Parlamentarnego Komitetu Stabilizacji i Stowarzyszenia UE–Serbia, które odbyło się w Brukseli i w trybie zdalnym 28 października 2021 r.,
 - uwzględniając wspólną deklarację z drugiego szczytu przewodniczących Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajów Bałkanów Zachodnich, który został zwołany 28 czerwca 2021 r. przez przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i w którym uczestniczyły organy kierownicze parlamentów krajów Bałkanów Zachodnich,
 - uwzględniając oświadczenie dotyczące wstępnych ustaleń i wniosków międzynarodowej misji obserwacji wyborów OBWE/ODIHR w sprawie przedterminowych wyborów parlamentarnych i prezydenckich w Serbii, które odbyły się 3 kwietnia 2022 r.,
 - uwzględniając art. 54 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0178/2022),
- A. mając na uwadze, że każdy kraj objęty procesem rozszerzenia jest oceniany na podstawie własnych osiągnięć, natomiast harmonogram i postępy w procesie przystąpienia zależą od spełnienia kryteriów rozszerzenia, wdrożenia niezbędnych reform, w szczególności w obszarze kwestii podstawowych, i dostosowania ustawodawstwa;
- B. mając na uwadze, że Serbia zgodziła się na stopniowe przyjęcie celów i strategii politycznych Unii Europejskiej podczas negocjacji;
- C. mając na uwadze, że demokracja, poszanowanie praw człowieka i praworządność są podstawowymi wartościami stanowiącymi fundament UE; mając na uwadze, że trwałe reformy i ich realizacja są niezbędne, aby sprostać wyzwaniom, które wciąż istnieją w tych obszarach;
- D. mając na uwadze, że od czasu rozpoczęcia negocjacji z Serbią otwarto 22 rozdziały negocjacyjne, z których dwa zostały tymczasowo zamknięte; mając na uwadze, że postępy dotyczące poszczególnych rozdziałów negocjacyjnych były w ostatnich latach raczej powolne; mając na uwadze, że Serbia otworzyła w grudniu 2021 r. klaster czwarty „Zielona agenda i zrównoważona konektywność”;
- E. mając na uwadze, że w rankingu organizacji Freedom House Serbia jest nadal krajem częściowo wolnym oraz że w ciągu ostatnich 10 lat wyniki tego kraju w dziedzinie demokracji uległy jednemu z największych spadków na świecie; mając na uwadze, że sytuacja pod względem wolności prasy w Serbii jest niepokojąca, a w 2021 r. kraj ten zajął 93. miejsce na 180 krajów w rankingu wolności prasy opracowanym przez organizację Reporterzy bez Granic;
- F. mając na uwadze, że zgodnie z raportem z czwartej rundy oceny GRECO, opublikowanym 30 marca 2022 r., Serbia wdrożyła w sposób zadowalający lub uwzględniła w sposób zadowalający osiem z trzynastu zaleceń GRECO;
- G. mając na uwadze, że postępy i zaangażowanie Serbii w negocjacje dotyczące otwartych kwestii w stosunkach z Kosowem pozostają ważnym punktem odniesienia dla przyszłych postępów w negocjacjach akcesyjnych z UE;
- H. mając na uwadze, że Serbia musi respektować pełną integralność i suwerenność wszystkich krajów z nią sąsiadujących oraz musi powstrzymać się od wpływania na ich wewnętrzne sprawy polityczne;
- I. mając na uwadze, że Serbia nie zastosowała się do ponawianych apeli o zharmonizowanie swojej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa z polityką UE oraz nie nałożyła sankcji na Rosję w następstwie rosyjskiej inwazji na Ukrainę; mając na uwadze, że pozycja Serbii w stosunkach międzynarodowych stanowi przeszkodę do przystąpienia do UE; mając na uwadze, że poziom dostosowania Serbii do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE (WPZiB) jest niski;

⁽⁷⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2021)0511.

⁽⁸⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0064.

Środa, 6 lipca 2022 r.

- J. mając na uwadze, że na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ Serbia głosowała za przyjęciem rezolucji potępiających rosyjską agresję na Ukrainę, a jednocześnie zdecydowanie opowiadała się za respektowaniem integralności terytorialnej i suwerenności Ukrainy zgodnie z prawem międzynarodowym;
- K. mając na uwadze, że UE jest największym dostawcą pomocy finansowej dla Serbii w ramach IPA; mając na uwadze, że Serbia skorzystała z pomocy UE w ramach IPA II i od 2014 r. otrzymała łącznie 1 539 mld EUR;
- L. mając na uwadze, że UE jest największym inwestorem i partnerem handlowym Serbii, a także podmiotem o najsilniejszych równorzędnych stosunkach gospodarczych z tym krajem, odpowiadającym w 2020 r. za 65 % łącznego wywozu i 59 % łącznego przywozu;
- M. mając na uwadze, że UE uruchomiła 3,3 mld EUR, aby natychmiast zaradzić kryzysowi zdrowotnemu i złagodzić gospodarcze i społeczne skutki pandemii COVID-19; mając na uwadze, że Komisja przyjęła pakiet w wysokości 70 mln EUR w ramach IPA II, aby pomóc w finansowaniu dostępu krajów Bałkanów Zachodnich do szczepionek przeciwko COVID-19 zamawianych przez państwa członkowskie UE;
- N. mając na uwadze, że pomoc w ramach IPA III opiera się na rygorystycznych warunkach i że w instrumencie tym przewidziano modulację i zawieszenie pomocy w przypadku regresu w dziedzinie demokracji, praw człowieka i praworządności; mając na uwadze, że UE przekazała łącznie 2,79 mld EUR w latach 2007–2020 w ramach poprzednich programów IPA;
- O. mając na uwadze, że sytuacja kobiet w Serbii jest źródłem poważnych obaw, ponieważ połowa kobiet doświadcza przemocy w różnych formach i ponad 300 kobiet straciło życie w ostatnich latach w wyniku przemocy motywowanej płcią;
- P. mając na uwadze, że Serbia ratyfikowała wszystkie podstawowe konwencje Międzynarodowej Organizacji Pracy;

Zaangażowanie w przystąpienie do UE

1. wyraża poparcie dla przyszłego członkostwa Serbii w UE i przypomina, że wiarygodna perspektywa rozszerzenia wymaga woli politycznej, trwałych starań i nieodwracalnych reform we wszystkich dziedzinach, w szczególności związanych z praworządnością, a także niezachwianego przywiązania do europejskich standardów i wartości; wzywa władze serbskie do rzeczywistego podjęcia niezbędnych reform i przywrócenia tego kraju na właściwą drogę ku integracji z UE, a tym samym do zrealizowania europejskich aspiracji Serbii;
2. podkreśla, że postęp w procesie przystąpienia jest zorientowany na wyniki i reformy oraz opiera się na dalszym dostosowaniu w obszarach praworządności, dobrych rządów, praw podstawowych i poszanowania europejskich praw i wartości; podkreśla więzy, jakie istnieją między narodami Unii Europejskiej i narodem Serbii;
3. z zadowoleniem przyjmuje otwarcie kłustra czwartego w grudniu 2021 r.; przypomina, że o tempie negocjacji akcesyjnych będą decydować postępy w rozdziałach dotyczących praworządności i praw podstawowych, a także postępy na drodze do pełnego dostosowania do unijnej polityki zagranicznej, bezpieczeństwa i obrony, w tym do sankcji wobec Rosji, oraz postępy w normalizacji stosunków Serbii z Kosowem;
4. odnotowuje wstępne wnioski międzynarodowej misji obserwacji wyborów OBWE/ODIHR zawarte w oświadczeniu Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka, zgodnie z którymi w wyborach parlamentarnych 3 kwietnia 2022 r. dostępne były zróżnicowane opcje polityczne, lecz szereg niedociągnięć skutkowało nierównymi warunkami działania, co faworyzowało rządzących; w związku z tym zwraca uwagę na rolę wspieranych przez państwo kampanii dezinformacyjnych mających na celu zmianę poglądów na temat wyborów; wzywa władze serbskie, aby w pełni wdrożyły zalecenia ODIHR na długo przed terminem kolejnych wyborów; podkreśla, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego posiadające wiedzę fachową na temat przeprowadzania wyborów powinny pozostać zaangażowane w ten proces;
5. z zadowoleniem przyjmuje większą frekwencję wyborczą podczas wyborów 3 kwietnia 2022 r. oraz powrót do bardziej pluralistycznego Zgromadzenia Narodowego, w którym są teraz obecne liczne partie reprezentujące mniejszości narodowe; ubolewa nad wysoce spolaryzowanym środowiskiem politycznym kampanii, charakteryzującym się brakiem równych warunków działania, ograniczonym pluralizmem mediów i powszechnym naciskiem na wyborców; ubolewa, że przez cały czas trwania kampanii problemem pozostawało nadużywanie stanowisk publicznych przez członków partii rządzącej;

Środa, 6 lipca 2022 r.

6. potępia ataki na członków opozycji, dziennikarzy, członków organizacji społeczeństwa obywatelskiego i członków różnych misji monitorowania wyborów, a także inne incydenty, które podważyły uczciwość procesu wyborczego; potępia brutalny atak na jednego z liderów opozycji Pavle Grbovića i apeluje do władz o pociągnięcie sprawców do odpowiedzialności;
7. wyraża zaniepokojenie brakiem bardziej aktywnej roli Komisji Wyborczej Republiki Serbii i Miejskiej Komisji Wyborczej w Belgradzie w procesie ustalania i podawania wyników wyborów; wyraża zaniepokojenie, że wstępne wyniki wyborów lokalnych w Belgradzie opublikowano dopiero po ponad dwóch tygodniach; ubolewa, że trzy miesiące po wyborach parlamentarnych z 3 kwietnia 2022 r. wciąż nie podano ostatecznych wyników i nie zwołano Zgromadzenia Narodowego; zauważa, że może to doprowadzić do osłabienia wiary obywateli w niezależność administracji wyborczej; wyraża ubolewanie z powodu niejasnego komunikatu państwowej komisji wyborczej dotyczącego wstępnych wyników wyborów po zamknięciu lokali wyborczych; podkreśla, że liczne przypadki wielokrotnego głosowania w niektórych indywidualnych lokalach wyborczych wskazują na niewystarczające ramy prawne i organizacyjne całego procesu wyborczego, co osłabia legitymację wyborów i budzi wątpliwości co do ich wyników;
8. ubolewa, że przed tym cyklem wyborczym nie rozwiązano problemów z dokładnością jednolitego spisu wyborców, co pozostawiło pole do nadużyć;
9. wzywa nową większość do respektowania poprzednio podjętych decyzji politycznych w sprawie procesu przystąpienia do UE oraz do szybszego dostosowania się Serbii do europejskiej polityki i europejskich wartości; apeluje o taki podział stanowisk parlamentarnych, który będzie odzwierciedlać pluralizm polityczny w Zgromadzeniu Narodowym; zauważa, że w ostatnim dziesięcioleciu wszystkie serbskie parlamenty, z wyjątkiem jednego, rozwiązano przedterminowo oraz że kolejne niepotrzebne przedterminowe wybory nie przyczynią się do stabilności politycznej; podkreśla swoją gotowość do dalszej pracy ze Zgromadzeniem Narodowym i jego kołami parlamentarnymi w formie dialogu wielostronnego, ze zwróceniem uwagi na konieczność podejmowania jasnych decyzji politycznych co do kierunku strategicznego Serbii;
10. głęboko ubolewa, że Serbia nadal nie dostosowała się do unijnych sankcji wprowadzonych w następstwie rosyjskiej inwazji na Ukrainę; podkreśla, że Serbia jest jednym z bardzo niewielu krajów europejskich, które nie wprowadzają wraz z UE sankcji przeciwko Rosji; apeluje do nowo wybranych władz, by niezwłocznie okazały jednoznaczne zaangażowanie w realizację unijnych wartości, standardów i zasad oraz pilnie dostosowały się do decyzji i stanowisk UE w polityce zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym by bezzwłocznie i w pełni dostosowały się do środków ograniczających przeciwko Rosji i Białorusi, obejmujących m.in. sankcje wobec osób, grup i podmiotów;
11. odnotowuje poparcie Serbii dla integralności terytorialnej i suwerenności Ukrainy oraz jej głos w Zgromadzeniu Ogólnym ONZ potępiający rosyjską inwazję, a także jej głos za wykluczeniem Rosji z Rady Praw Człowieka ONZ oddany w głosowaniu przeprowadzonym 7 kwietnia 2022 r.; odnotowuje, że jednocześnie przedstawiciele Serbii nie głosowali za wykluczeniem Rosji z Rady Europy;
12. ponownie podkreśla, że ważne jest dostosowanie się Serbii do WPZiB, która musi stopniowo stawać się integralną częścią polityki zagranicznej Serbii jako warunek procesu akcesyjnego; wyraża zaniepokojenie niskim wskaźnikiem dostosowania Serbii, który jest najniższy w regionie; ubolewa z powodu zdarzających się oświadczeń przywódców politycznych, którzy kwestionują orientację polityki zagranicznej Serbii; podkreśla jednak, że impuls nadany przez mandat nowego rządu, który powołano w Serbii po wyborach 3 kwietnia 2022 r., jest okazją, by Serbia dokonała znaczących postępów w kierunku członkostwa w Unii Europejskiej; apeluje do sił politycznych w Serbii o zawieszenie współpracy z autorytarnymi partiami politycznymi w Rosji;
13. zaleca, by kolejne rozdziały negocjacyjne zostały otwarte dopiero wtedy, gdy Serbia podejmie niezbędne działania w tym zakresie, w tym w obszarze praworządności;
14. wzywa Serbię do ponownej oceny współpracy gospodarczej z Rosją i ubolewa nad utrzymaniem lotów między Belgradem a Moskwą w czasie, gdy przestrzeń powietrzna UE jest zamknięta dla lotów do i z Rosji;
15. zauważa, że między rokiem 2015 a 2021 wydatki wojskowe Serbii wzrosły o 70 %, głównie ze względu na zakupy z Białorusi, Rosji i Chin; wyraża zaniepokojenie bliską współpracą Serbii z Federacją Rosyjską w sprawach wojskowych; wzywa Serbię do ponownego rozważenia stosunków z Rosją w dziedzinie polityki obrony oraz do zakończenia wszelkiej współpracy wojskowej z Rosją, obejmującej m.in. „regionalne centrum humanitarne” w Niszu; wyraża również zaniepokojenie rosnącą współpracą Serbii z Chinami, w tym instalacją w Belgradzie zakupionego od Chin systemu masowego nadzoru, niedawną dostawą systemu rakietowego ziemia–powietrze, zakupem chińskiej broni i chińskiego sprzętu wojskowego oraz wspólnymi ćwiczeniami z chińskimi siłami bezpieczeństwa na terytorium Serbii;

Środa, 6 lipca 2022 r.

16. wyraża zaniepokojenie w związku z zarzutami dotyczącymi podsłuchiwania przez władze Serbii członków rosyjskiej opozycji w Belgradzie oraz rzekomego przekazywania przez nie tak pozyskanych materiałów rosyjskim służbom bezpieczeństwa; podkreśla, że wszelka współpraca przyczyniająca się do rozwoju autorytarnych i antydemokratycznych praktyk w Rosji lub Serbii byłaby szkodliwa dla przyszłych stosunków między UE a Serbią;
17. wyraża ponadto zaniepokojenie z powodu powołania przez rządy Serbii i Rosji grupy roboczej ds. walki z „kolorowymi rewolucjami”, której cel i zadania pozostają niejasne;
18. z zadowoleniem przyjmuje środki służące poprawie warunków wyborczych i przestrzeni mediów przed wyborami w kwietniu 2022 r., będące wynikiem dialogu wielostronnego wspieranego przez Parlament Europejski; odnotowuje postępy we wdrażaniu uzgodnionych środków i apeluje o dalsze wzmacnianie pluralizmu mediów i równego dostępu do przestrzeni medialnej; ubolewa, że wiele środków wdrożono z opóźnieniami i bez udziału wszystkich istotnych podmiotów; ubolewa, że nie przyjęto ambitniejszych środków, które mogły doprowadzić do bardziej znaczącej poprawy warunków wyborczych;
19. z zadowoleniem odnotowuje decyzję opozycji nieparlamentarnej o uczestnictwie w wyborach w kwietniu 2022 r.; powtarza, że jedynym sposobem zagwarantowania reprezentacji politycznej jest angażowanie się w procesy polityczne i wyborcze; zachęca wszystkie podmioty polityczne do dalszego uczestnictwa w tych procesach i do współpracy na rzecz dalszej poprawy warunków wyborczych i wdrażania przepisów wyborczych; zachęca wszystkie podmioty polityczne do działania zgodnie z zasadami przejrzystości, rozliczalności i inkluzywności; wzywa nowo wybrane Zgromadzenie Narodowe, by wykorzystało obecną dynamikę i rozpoczęło wdrażanie w pełni rozwiniętego nadzoru legislacyjnego nad pracami rządu;
20. ponownie wyraża poparcie dla działań europejskich fundacji politycznych na rzecz wzmocnienia procesów demokratycznych w Serbii i wykształcenia nowego pokolenia przywódców politycznych;
21. wyraża zaniepokojenie z powodu bardzo ograniczonej widoczności procesów integracji europejskiej w Serbii; ponownie apeluje do Serbii, Komisji, Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (ESDZ) i państw członkowskich UE, by prowadziły bardziej aktywną i skuteczniejszą strategię informacyjną na temat korzyści płynących z rozszerzenia UE oraz wsparcia udzielanego za pośrednictwem funduszy UE, a także by eksponowały pozytywne przykłady krajów sąsiadujących z Serbią, które są już państwami członkowskimi UE;
22. wyraża zaniepokojenie faktem, że poparcie społeczne dla członkostwa w UE w Serbii jest znacznie niższe niż w pozostałych częściach regionu oraz że według najnowszych sondaży większość obywateli Serbii jest przeciwna przystąpieniu do Unii Europejskiej; wzywa serbskich przywódców politycznych, by aktywniej i jednoznacznie informowali w debacie publicznej o swoim przywiązaniu do wartości UE oraz by przedstawiali obywatelom Serbii poza głównymi miastami wymierne korzyści z przystąpienia do UE; ponownie wyraża zaniepokojenie rolą mediów publicznych w rozpowszechnianiu antyunijnej retoryki; zachęca nowe Zgromadzenie Narodowe do wspierania wizji europejskiej przyszłości Serbii, między innymi za pośrednictwem własnej komunikacji strategicznej; ponownie podkreśla swoją gotowość do udziału w działaniach komunikacyjnych wraz z serbskimi parlamentarzystami w celu zbliżenia UE i Serbii; wzywa niektórych urzędników państwowych, aby zaprzestali wspierania antyunijnych kampanii dezinformacyjnych;
23. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że członkostwo w UE nadal jest strategicznym celem Serbii, ubolewa jednak, że nie odnotowano postępów w wielu obszarach programu reform Serbii, a nawet nastąpił regres w kwestiach zasadniczych dla przystąpienia do UE;
24. zauważa, że przyjęcie nowej metodyki akcesyjnej nie doprowadziło do istotnego przyspieszenia procesu przystąpienia Serbii do UE, i apeluje o jej pełne wdrożenie; wzywa unijnego komisarza ds. sąsiedztwa i rozszerzenia, by aktywniej angażował się w proces akcesyjny Serbii, w szczególności w obszarach podstawowych wolności, demokracji i praworządności oraz walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną; wyraża zaniepokojenie publicznymi zarzutami, że unijny komisarz ds. sąsiedztwa i rozszerzenia bagatelizuje niektóre kwestie związane z praworządnością w krajach przystępujących, i zachęca Komisję do podjęcia odpowiednich działań w odpowiedzi na wnioski Parlamentu w tej sprawie;
25. ubolewa, że proces integracji europejskiej w Serbii nie jest wystarczająco przejrzysty, gdyż od lat nie publikuje się ważnych dokumentów, takich jak sprawozdania z wdrożenia krajowego programu przyjęcia unijnego dorobku;

Środa, 6 lipca 2022 r.

26. podkreśla, że UE jest największym partnerem handlowym Serbii, co wzmacnia wzajemne stosunki oparte na zaufaniu i perspektywie członkostwa, i w związku z tym wyraża ubolewanie, że rząd serbski czasami kładł większy nacisk na więzi z Chinami i Rosją niż na więzi z UE;

27. odnotowuje inicjatywę prezydencji francuskiej w Radzie UE dotyczącą zorganizowania konferencji UE–Bałkany Zachodnie, i wyraża nadzieję, że zostanie ona wykorzystana do ożywienia procesu rozszerzenia i otwarcia krajom Bałkanów Zachodnich jasnej perspektywy przystąpienia; oczekuje na prezydencję czeską w Radzie UE i liczy na to, że prezydencja ta będzie wspierać politykę rozszerzenia UE; z zadowoleniem przyjmuje wkład Serbii w Konferencję w sprawie przyszłości Europy w postaci 52 zaleceń;

Demokracja i praworządność

28. apeluje do nowo wybranej większości, by koncentrowała się na reagowaniu na niedociągnięcia strukturalne oraz osiągnięciu konkretnych i wymiernych wyników w dziedzinie praworządności, praw podstawowych, wolności wypowiedzi, wolności mediów, zwalczania korupcji i dezinformacji oraz funkcjonowania demokratycznych instytucji i administracji publicznej; wyraża zaniepokojenie, że w kilku przypadkach brak nadzoru nad władzą wykonawczą oraz brak konstruktywnych konsultacji społecznych wpłynął na jakość ustawodawstwa i doprowadził do zakłóceń w podziale kompetencji; apeluje do Serbii o pełne wdrożenie podziału władzy, zgodnie z jej własną konstytucją i standardami demokratycznymi; podkreśla, że ustanowienie mechanizmów kontroli i równowagi jest warunkiem wstępnym zapobiegania nadmiernej koncentracji władzy politycznej, i przypomina, że niezależne media są podstawą zdrowej debaty demokratycznej;

29. z zadowoleniem przyjmuje ostatecznie zmiany konstytucji wprowadzone w następstwie referendum ze stycznia 2022 r., które mają służyć zwiększeniu niezależności systemu sądownictwa; podkreśla, że należy kontynuować proces reform mających zwiększyć niezależność sądownictwa, w szczególności poprzez zmiany legislacyjne umożliwiające skuteczne wdrożenie tych poprawek do konstytucji, zgodnie z najlepszymi praktykami europejskimi i zaleceniami Komisji Weneckiej oraz w przejrzysty i inkluzywny sposób; wyraża ubolewanie z powodu ciągłych nacisków na sądownictwo i potępia publiczne zaprzeczanie międzynarodowym wyrokom za zbrodnie wojenne; apeluje do nowo wybranej większości o priorytetowe potraktowanie kwestii wzmocnienia gwarancji niezależności i wydajności sądownictwa; podkreśla, że niezbędne jest zastosowanie dodatkowych środków, aby w pełni zagwarantować niezależność sądownictwa zgodnie z najnowszymi zmianami w konstytucji;

30. podkreśla korzyści płynące z procesu decentralizacji i apeluje o zwiększenie kompetencji Autonomicznej Prowincji Wojwodina; przypomina, że zgodnie z serbską konstytucją ustawa o finansowaniu Autonomicznej Prowincji Wojwodina powinna być zostać przyjęta do końca 2008 r., i zachęca przyszły rząd do bezzwłocznego przedłożenia tej sprawy Zgromadzeniu Narodowemu;

31. dostrzega pewne usprawnienia w pracy Zgromadzenia Narodowego, w szczególności ograniczenie stosowania trybu pilnego i przyjęcie nowego kodeksu postępowania dla członków Zgromadzenia Narodowego, opracowanego we współpracy z GRECO; wyraża jednak zaniepokojenie konfrontacyjnym językiem, jaki jest nadal stosowany podczas debat parlamentarnych, w tym przez urzędników państwowych, wobec przeciwników politycznych, społeczeństwa obywatelskiego, mediów i przedstawicieli innych instytucji wyrażających odmienne poglądy polityczne; apeluje do nowego Zgromadzenia Narodowego, by nie tolerowało takich praktyk oraz by skutecznie egzekwowało kodeks postępowania; ma nadzieję, że nie powrócą już negatywne praktyki, które charakteryzowały poprzednie Zgromadzenia Narodowe, w tym nadużywanie pilnego trybu ustawodawczego i stosowanie obstrukcji, oraz zachęca rząd do bardziej regularnego udziału w sesjach Zgromadzenia Narodowego;

32. ubolewa, że pracę Zgromadzenia Narodowego utrudniał brak prawdziwej debaty politycznej między większością a partiami opozycyjnymi; podkreśla, że ważne jest międzypartyjne porozumienie w sprawie reform związanych z UE dla zapewnienia postępów kraju na ścieżce integracji z UE; jest zaniepokojony, że Zgromadzenie Narodowe nie pełni roli nadzorczej, a program ustawodawczy jest dyktowany wyłącznie przez władzę wykonawczą; apeluje do nowego przywództwa parlamentarnego i kół parlamentarnych, aby skupiły się na konstruktywnych debatach w Zgromadzeniu Narodowym z korzyścią dla obywateli;

33. wyraża zadowolenie, że partie i koalicje mniejszościowe w nowym serbskim Zgromadzeniu Narodowym będą miały łącznie 13 przedstawicieli reprezentujących wspólnoty narodowe Bośniaków, Węgrów i Chorwatów; wyraża zaniepokojenie, że Romowie nie będą mieli własnych przedstawicieli w Zgromadzeniu Narodowym;

34. apeluje do serbskiego Zgromadzenia Narodowego o zapewnienie, aby niezależne organy regulacyjne były w stanie skutecznie sprawować rolę nadzorczą, przez wspieranie i monitorowanie wdrażania ustaleń i zaleceń tych organów;

Środa, 6 lipca 2022 r.

35. ponownie wyraża zaniepokojenie ograniczonymi postępami w walce z korupcją i przestępczością zorganizowaną oraz kilkoma głośnymi skandalami korupcyjnymi wskazującymi na prawdopodobne powiązania między urzędnikami państwowymi a przestępczością zorganizowaną; wzywa Serbię do wzmożenia starań na rzecz skutecznego rozwiązania tych problemów; apeluje do władz, aby powstrzymały się od komentowania trwających dochodzeń oraz procesów sądowych i wywierania w ten sposób presji na sądy;

36. z zadowoleniem odnotowuje drugi wstępny raport zgodności GRECO z czwartej rundy oceny dotyczącej Serbii, który odnosi się do zapobiegania korupcji wśród członków Zgromadzenia Narodowego, sędziów i prokuratorów i w którym stwierdza się, że Serbia wdrożyła w sposób zadowalający lub uwzględniła w sposób zadowalający osiem z trzynastu zaleceń zawartych w raporcie z czwartej rundy oceny; apeluje o wdrażanie pozostałych zaleceń; odnotowuje przyjęcie nowej ustawy o zapobieganiu korupcji, niedawno zmienionej zgodnie z zaleceniami GRECO;

37. wzywa Serbię do przedstawienia przekonujących rezultatów, w tym przekonujących wyników w prowadzeniu skutecznych dochodzeń w obszarze walki z korupcją, zwłaszcza w przypadkach będących przedmiotem dużego zainteresowania społecznego, oraz do poprawy wyników w zakresie prowadzenia dochodzeń w sprawach dotyczących korupcji na wysokim szczeblu, które powinny obejmować zajęcie i konfiskatę mienia pochodzącego z działalności przestępczej; zauważa z zaniepokojeniem, że w sprawach dotyczących przedsiębiorstw Krušik i Telekom Srbija nie są dostępne żadne informacje na temat formalnych dochodzeń; zauważa, że sprawa dotycząca przedsiębiorstwa Jovanjica jest rozpatrywana w dwóch oddzielnych aktach oskarżenia oraz że media śledcze, w szczególności tzw. dokumenty Pandory, wydobyły na światło dzienne nowe przypadki korupcji na wysokim szczeblu;

38. ponawia wezwanie o sprawiedliwość w odniesieniu do bezprawnego wyburzenia własności prywatnej w dzielnicy Savamala w Belgradzie; odnotowuje zarzuty skazanego policjanta, który został zmuszony do wzięcia na siebie wyłącznej odpowiedzialności za całą sprawę; ponownie wyraża zaniepokojenie, że sprawa ta może ulec przedawnieniu w ciągu najbliższych kilku lat; wzywa władze do pełnego zbadania sprawy i ścigania wszystkich osób odpowiedzialnych;

39. wzywa władze do przeprowadzenia śledztw i wniesienia oskarżeń przeciwko podejrzanym o wszelkie rzekome powiązania z grupą przestępczą Belivuk; wyraża zaniepokojenie ostatnimi zarzutami, że podczas pobytu w więzieniu w Serbii Darko Saric kierował międzynarodową organizacją przestępczą;

40. podkreśla, że IPA III przewiduje modulację lub nawet zawieszenie wypłaty środków w przypadku znacznego regresu lub trwałego braku postępów w obszarze kwestii podstawowych, w tym walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną, a także wolności mediów; apeluje w tym kontekście do UE i krajów Bałkanów Zachodnich o ustanowienie ram owocnej współpracy między Prokuraturą Europejską (EPPO) a krajami Bałkanów Zachodnich, tak aby umożliwić EPPO skuteczne wykonywanie jej kompetencji w zakresie funduszy IPA III w krajach Bałkanów Zachodnich;

41. z zadowoleniem odnotowuje przyjęcie zmian w ustawie o swobodnym dostępie do informacji o znaczeniu publicznym w reakcji na apele o poprawę przejrzystości kształtowania polityki publicznej, co umożliwi obywatelom uzyskiwanie informacji o znaczeniu publicznym bez zbędnych przeszkód, oraz apeluje o szybkie wdrożenie tych zmian;

42. odnotowuje, że przyjęto strategię rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, ale ubolewa, że nie opracowano planu działania do tej strategii; zachęca Komisję i ESDZ, aby nadal ściśle współpracowały ze społeczeństwem obywatelskim i mediami w Serbii oraz aby wspierały ich działalność; przypomina, że silne i niezależne społeczeństwo obywatelskie jest niezbędnym elementem każdej demokracji; wzywa władze Serbii do włączenia społeczeństwa obywatelskiego w proces kształtowania polityki i podejmowania decyzji, do powstrzymania się od odrzucania wszelkiej krytyki ze strony społeczeństwa obywatelskiego jako ingerencji z zewnątrz oraz do tworzenia klimatu sprzyjającego pracy wszystkich organizacji społeczeństwa obywatelskiego, tak aby mogły one działać bez obaw przed zastraszaniem czy nawet kryminalizacją;

43. apeluje do Komisji o wdrożenie zaleceń ze sprawozdania specjalnego Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 01/2022 w celu zapewnienia skutecznego wpływu pomocy finansowej UE na praworządność na Bałkanach Zachodnich, w szczególności przez opracowanie wytycznych dotyczących stosowania przepisów w sprawie IPA III odnoszących się do modulacji i ściślejszej kontroli parlamentarnej nad funduszami; apeluje do Komisji o ściślejsze powiązanie finansowania z postępami w obszarze praworządności, o większe wsparcie dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego i niezależnych mediów oraz o poprawę sprawozdawczości z projektów i ich monitorowania, o co niejednokrotnie apelował Parlament Europejski; apeluje w związku z tym o zapewnienie lepszej koordynacji programów dotyczących praworządności wspieranych przez darczyńców międzynarodowych;

Środa, 6 lipca 2022 r.

44. ubolewa, że niektóre części archiwów państwowych byłej Jugosławii pozostają niedostępne; ponawia swój apel do władz o ułatwienie dostępu do tych archiwów, zwłaszcza do archiwów byłych jugosłowiańskich tajnych służb (UDBA) i służby kontrwywiadowczej Jugosłowiańskiej Armii Ludowej (KOS), aby umożliwić gruntowne zbadanie zbrodni z czasów komunistycznych i zajęcie się nimi oraz ułatwić proces pojednania, a także apeluje o zwrócenie tych archiwów odpowiednim rządom państw sukcesorów, jeśli tego zażądamy;

45. wzywa Serbię do przestrzegania zobowiązań i pełnej współpracy z Międzynarodowym Trybunałem Karnym dla Byłej Jugosławii (MTK) i Międzynarodowym Mechanizmem Rezydualnym dla Trybunałów Karnych oraz do wykonania wszystkich ich decyzji;

Prawa podstawowe i prawa człowieka

46. potępia ograniczenia wolności i niezależności mediów oraz nienależyte wykorzystywanie mediów przez rządzącą większość w celu uzyskania nieuczciwej przewagi politycznej, atakowania przeciwników politycznych oraz szerzenia dezinformacji; podkreśla negatywny wpływ tych ograniczeń na procesy demokratyczne w kraju; zauważa, że konkurencja w sektorze mediów zwiększa pluralizm mediów;

47. z zadowoleniem przyjmuje starania rządu o wdrożenie strategii medialnej, ale jednocześnie wyraża ubolewanie z powodu praktyk, które wskazują, że władze celowo opóźniają jej realizację; zauważa, że należy podjąć dodatkowe kroki w celu dalszego zwiększenia wolności mediów i wzywa władze serbskie do podjęcia natychmiastowych działań w celu zagwarantowania wolności wypowiedzi, niezależności mediów i pluralizmu mediów;

48. odnotowuje, że nadużywanie środków publicznych w celu przejmowania własności mediów uznaje się za jeden z głównych mechanizmów przejmowania mediów w Serbii; przypomina, że informacje na temat własności mediów powinny być podawane do publicznej wiadomości, i apeluje o większą przejrzystość własności i finansowania mediów, a także o stworzenie środowiska umożliwiającego niezależnym i śledczym mediom dostęp do finansowania i bezpieczną działalność; apeluje o zwiększenie przejrzystości publicznego finansowania mediów;

49. zauważa, że kilka niedawnych wyborów członków Rady Regulacyjnej ds. Mediów Elektronicznych (REM), a także członków zarządu Serbskiego Radia i Telewizji w czerwcu 2021 r. uznano za kontrowersyjne; z niepokojem zauważa, że w niektórych publicznych ocenach proces decyzyjny w REM jest politycznie stronniczy; odnotowuje nowy przetarg otwarty na krajowe częstotliwości telewizyjne i koncesje oraz podkreśla znaczenie uczciwego i przejrzystego procesu; nadal wyraża zaniepokojenie kwestiami związanymi z koncentracją mediów w sprawie Telekom Srbija; podkreśla, że ważna jest poprawa funkcjonowania i niezależności REM zgodnie z zaleceniami z dialogu wielostronnego w celu wzmocnienia pluralizmu mediów i wdrożenia strategii medialnej;

50. zwraca uwagę na nieproporcjonalne ekspozowanie państw trzecich przez Serbię oraz na to, że niektóre media są głównym źródłem antyunijnej i prorosyjskiej narracji w Serbii;

51. ubolewa nad występującymi nadal atakami fizycznymi, zastraszaniem, mową nienawiści i obelgami na tle politycznym w stosunku do dziennikarzy i społeczeństwa obywatelskiego, w tym ze strony posłów i przedstawicieli rządu; apeluje do władz o przeprowadzenie dochodzeń w sprawie wszystkich takich ataków, odpowiednie ukaranie sprawców i zwiększenie bezpieczeństwa dziennikarzy oraz obrońców praw człowieka; wyraża zaniepokojenie w związku z ciągłym dyskredytowaniem i atakowaniem obrońców praw człowieka, dziennikarzy śledczych, mediów i organizacji społeczeństwa obywatelskiego krytycznych wobec polityki prowadzonej przez rząd; apeluje do Serbii, aby wzmocniła instytucje stojące na straży praw człowieka, zagwarantowała ich niezależność, przydzieliła im niezbędne zasoby finansowe i ludzkie oraz zadbała o terminowe wdrażanie ich zaleceń;

52. apeluje do władz serbskich, aby zagwarantowały pełną niezależność finansową i operacyjną Agencji Regulacyjnej ds. Komunikacji Elektronicznej i Usług Pocztowych (RATEL) oraz REM, zgodnie z dorobkiem UE; apeluje o dalsze postępy we wdrażaniu planu działania opartego na strategii medialnej, bez opóźnień oraz w sposób przejrzysty i włączający;

53. apeluje o ogólne poszanowanie prawa podstawowego, jakim jest prawo do pokojowego zgromadzenia się, oraz zwraca się do funkcjonariuszy organów ścigania, aby powstrzymywali się od użycia nadmiernej siły; potępia przemoc grup ekstremistów i chuliganów podczas pokojowych protestów, takich jak protesty z listopada 2021 r. przeciwko muralowi przedstawiającemu Ratko Mladića w Belgradzie oraz protesty ekologiczne, które miały miejsce w grudniu 2021 r. w Šabacu i w Belgradzie; jest zaniepokojony doniesieniami, że policja nie pełniła swojej funkcji ochronnej podczas tych protestów ekologicznych; wzywa rząd do dopilnowania, aby murale gloryfikujące skazanych zbrodniarzy wojennych zostały usunięte,

Środa, 6 lipca 2022 r.

oraz do przeprowadzenia skutecznego dochodzenia w sprawie ataków na protestujących, w tym w sprawie wszelkich zaangażowanych w nie funkcjonariuszy publicznych; apeluje o pełne dochodzenie w sprawie wszelkich powiązań między chuliganami a policją; wyraża ubolewanie, że wielu obywatelom postawiono zarzuty wykroczenia; apeluje o zniesienie tych nieproporcjonalnych ograniczeń prawa do pokojowego zgromadzania się;

54. z zadowoleniem odnotowuje przyjęcie nowej ustawy o równouprawnieniu płci oraz zmian w ustawie o zakazie dyskryminacji oraz apeluje do rządu, aby dopilnował bezwzględnego wdrożenia tych przepisów; powtarza, że koordynacja, efektywna struktura instytucjonalna i współpraca ze społeczeństwem obywatelskim są niezbędne do poprawy sytuacji pod względem praw człowieka oraz swobód politycznych kobiet i słabszych grup społecznych; wzywa Serbię do poprawy sytuacji pod względem równouprawnienia płci i praw kobiet, w tym przez priorytetowe potraktowanie uwzględniania aspektu płci i zacieśnienie współpracy ze społeczeństwem obywatelskim, a zwłaszcza z organizacjami kobiecymi;

55. wyraża zadowolenie z przyjęcia nowej strategii dotyczącej przemocy wobec kobiet oraz przemocy domowej; podkreśla jednak, że potrzebne są wdrożenia i ulepszenia, oraz apeluje o przyjęcie spójnego podejścia politycznego do wdrażania konwencji stambulskiej, opartego na ustalaniu priorytetów i przydzielaniu wystarczających środków na zapobieganie przemocy ze względu na płeć, ochronę ofiar przestępstw i ściganie sprawców;

56. ubolewa, że w poprzedniej kadencji Zgromadzenie Narodowe nie przyjęło ustawy o związkach homoseksualnych przygotowanej przez Ministerstwo Praw Człowieka i Mniejszości oraz Dialogu Społecznego; wzywa nowe i bardziej pluralistyczne Zgromadzenie Narodowe, aby przyjęło tę ustawę;

57. wzywa władze serbskie do wzmożenia starań o niedyskryminacyjne traktowanie mniejszości etnicznych, religijnych i seksualnych oraz innych słabszych grup społecznych, a także do dalszej realizacji pozytywnego programu w tej dziedzinie, w pełnej zgodności z zasadami i przepisami UE; wzywa władze, by aktywnie zajmowały się prowadzeniem śledztw dotyczących przestępstw z nienawiści oraz wydawaniem wyroków skazujących w związku z nimi; potępia nienawiść etniczną propagowaną przez niektórych przedstawicieli rządu i polityków;

58. wzywa Serbię do zagwarantowania grupom mniejszości równych szans, zwłaszcza w edukacji oraz pod względem używania języków mniejszości, dostępu do mediów i usług religijnych w językach mniejszości, odpowiedniej reprezentacji w życiu politycznym i kulturalnym, w mediach publicznych, administracji i sądownictwie, do stworzenia pozytywnej atmosfery dla edukacji w językach mniejszości oraz do zwiększenia druku podręczników w językach mniejszości; wzywa Serbię do ochrony i promowania dziedzictwa kulturowego, języków i tradycji mniejszości narodowych; wzywa Serbię do podjęcia wszelkich niezbędnych środków w celu dopilnowania, aby skład organów wszystkich szczebli władzy odzwierciedlał skład narodowościowy ludności w ich jednostkach administracyjnych;

59. potępia manipulowanie rozdrobnieniem grup mniejszościowych i wyraża zaniepokojenie niechęcią władz serbskich do konsekwentnego i pełnego wdrażania międzyrządowego porozumienia w sprawie ochrony mniejszości; zauważa, że aktywne wdrażanie ustawodawstwa antydyskryminacyjnego wymaga dalszych działań;

60. z zadowoleniem odnotowuje zobowiązanie władz serbskich do wsparcia organizacji parady EuroPride w Belgradzie, która będzie stanowić moment o zasadniczym znaczeniu dla społeczności LGBTI+ w Serbii i w regionie; apeluje do rządu i do policji o zapewnienie bezproblemowego planowania i organizacji programu, a także bezpieczeństwa i dobrostanu uczestników; apeluje o zwiększenie środków przeciwko nękanii, nawoływaniu do nienawiści i przestępstwom z nienawiści wobec osób LGBTI+;

61. ponownie potępia rzekome stosowanie pracy przymusowej i naruszanie praw człowieka oraz handel ludźmi w odniesieniu do 500 obywateli wietnamskich pracujących na budowie chińskiej fabryki Linglong w Serbii; zauważa, że podjęto wstępne kroki i przeprowadzono inspekcje, oraz wzywa władze Serbii do zbadania tej sprawy i zagwarantowania przestrzegania praw pracowniczych obywateli i mieszkańców; wzywa Serbię do lepszego dostosowania przepisów do prawa pracy UE oraz do przestrzegania odpowiednich konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy, które ratyfikowała; podkreśla, że serbskie przepisy prawa pracy i ochrony środowiska powinny mieć również zastosowanie do chińskich przedsiębiorstw działających w tym kraju;

Środa, 6 lipca 2022 r.

62. ubolewa nad deportacją obywatela Bahrajnu do kraju pochodzenia pomimo orzeczonego przez Europejski Trybunał Praw Człowieka środka tymczasowego, zgodnie z którym jego ekstradycję należało odroczyć; przypomina, że Serbia ma obowiązek przestrzegania praw podstawowych wszystkich osób znajdujących się na jej terytorium; apeluje do władz serbskich o respektowanie zobowiązań międzynarodowych i o pełne egzekwowanie i wdrożenie wszystkich orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka;

63. zauważa, że ważna jest współpraca z UE w zwalczaniu handlu ludźmi i przemytu migrantów tzw. szlakiem bałkańskim; z zadowoleniem przyjmuje współpracę Serbii w dziedzinie zarządzania migracją z jej sąsiadami i państwami członkowskimi UE i podkreśla potrzebę pełnego poszanowania praw człowieka oraz międzynarodowych standardów i zasad;

64. jest głęboko zaniepokojony szerzeniem dezinformacji na temat rosyjskiej agresji przeciwko Ukrainie, w tym przez media bliskie rządowi; wzywa władze Serbii do podjęcia zdecydowanych działań w celu zwalczania dezinformacji i dementowania najczęściej rozpowszechnianych fałszywych informacji; apeluje do Serbii i Komisji o wzmocnienie infrastruktury służącej zwalczaniu dezinformacji, rosyjskiej propagandy i innych zagrożeń hybrydowych oraz o wspieranie opartych na dowodach reakcji na krótko- i długoterminowe zagrożenia dezinformacyjne na Bałkanach Zachodnich; podkreśla, że wszyscy przywódcy polityczni są odpowiedzialni za powstrzymanie wrogiej dezinformacji na temat rosyjskiej agresji przeciwko Ukrainie; zauważa, że tolerancyjna postawa wobec szkodliwych wpływów zewnętrznych może mieć poważne negatywne konsekwencje dla perspektyw Serbii na przystąpienie do UE;

65. jest szczególnie zaniepokojony przekazami dezinformacyjnymi pochodzącymi z Kremla i rozpowszechnianymi za pośrednictwem Sputnik Serbia i innych podmiotów krajowych; apeluje do władz serbskich, aby przyłączyły się do sankcji unijnych oraz aby podjęły kroki w celu uniemożliwienia stacjom Russia Today i Sputnik Serbia rozpowszechniania nieprawdziwych informacji i dezinformacji; wyraża głębokie zaniepokojenie faktem, że głównymi źródłami dezinformacji są finansowane lub wspierane przez rząd tabloidy oraz niektóre kanały telewizyjne o zasięgu ogólnokrajowym; wyraża ubolewanie, że od początku niesprowokowanej inwazji Rosji na Ukrainę nadawca publiczny używa języka rosyjskiej propagandy, takiego jak „specjalna operacja wojskowa”;

66. jest wysoce zaniepokojony, że kraje Bałkanów Zachodnich chcące przystąpić do UE są celem ostrych ataków w formie wpływów zagranicznych i kampanii dezinformacyjnych ze strony Rosji i Chin; wyraża zaniepokojenie, że Serbia i Węgry pomagają Rosji i Chinom w realizacji ich celów geopolitycznych; wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ), aby przyjęła bardziej aktywne podejście i skoncentrowała się na budowaniu wiarygodności UE w regionie oraz na szerszym monitorowaniu przez grupę zadaniową ESDZ ds. komunikacji strategicznej (StratCom), aby skupić się na transgranicznych zagrożeniach dezinformacyjnych pochodzących z państw Bałkanów Zachodnich i krajów sąsiadujących z nimi;

67. podkreśla, że ważny jest dialog z serbskim społeczeństwem obywatelskim i sektorem prywatnym w celu koordynacji działań wymierzonych przeciwko dezinformacji zarówno w Serbii, jak i w regionie; w tym kontekście zauważa, że Serbia odniosłaby korzyści z dalszego zaangażowania w prace grup ekspertów Agencji Unii Europejskiej ds. Cyberbezpieczeństwa (ENISA);

68. docenia pracę działającą przy ESDZ grupy zadaniowej StratCom Western Balkans, której zadaniem jest zapewnienie skoordynowanej i spójnej komunikacji ze strony UE, budowanie odporności oraz przeciwdziałanie dezinformacji i manipulowaniu informacjami godzącemu w UE; apeluje o aktywniejszą komunikację strategiczną i zwiększenie liczby personelu, włącznie z możliwością ustanowienia regionalnego punktu komunikacji strategicznej zlokalizowanego na Bałkanach Zachodnich;

Pojednanie i stosunki dobrosąsiedzkie

69. z zadowoleniem przyjmuje udział Serbii w mechanizmach współpracy regionalnej i zachęca ją do większych starań w celu poprawy stosunków dwustronnych z innymi krajami objętymi procesem rozszerzenia i sąsiadującymi z nią państwami członkowskimi UE; pochwala jej decyzję o dokonaniu darowizny ok. 600 tys. szczepionek przeciwko COVID-19 dla regionu, w tym Macedonii Północnej, Czarnogóry oraz Bośni i Hercegowiny; zachęca ją do podejmowania działań na wszystkich szczeblach w celu promowania pojednania i poprawy stosunków dobrosąsiedzkich, wdrażania umów dwustronnych i rozwiązywania nierozstrzygniętych kwestii dwustronnych z sąsiadami, w szczególności dotyczących wytyczenia granic, sukcesji, zwrotu dóbr kultury i otwarcia archiwów wojskowych;

70. podkreśla zobowiązanie Serbii do współpracy z krajami sąsiadującymi w celu rozwiązania problemu osób zaginionych i zaznacza, że pojednanie z krajami sąsiadującymi jest warunkiem wstępnym normalizacji stosunków w regionie; wyraża zaniepokojenie przyjęciem ustawy o dziedzictwie kulturowym; apeluje o pełne poszanowanie dziedzictwa kulturowego i propagowanie współpracy kulturalnej oraz przypomina o znaczeniu ochrony języków mniejszości narodowych w Serbii zgodnie z prawem i umowami dwustronnymi z krajami sąsiadującymi;

Środa, 6 lipca 2022 r.

71. z zadowoleniem przyjmuje apele władz serbskich o powrót Serbów bośniackich do pracy w instytucjach Bośni i Hercegowiny;

72. potwierdza swoje bezwarunkowe poparcie dla wspieranego przez UE dialogu między Belgradem a Prisztiną i wyraża uznanie dla pracy specjalnego przedstawiciela Unii Europejskiej ds. dialogu między Belgradem a Prisztiną Miroslava Lajčaka; ponownie podkreśla, że ważne jest konstruktywne dążenie władz Serbii i Kosowa do osiągnięcia kompleksowego i prawnie wiążącego porozumienia w sprawie normalizacji stosunków opartego na wzajemnym uznawaniu, ponieważ porozumienie to ma zasadnicze znaczenie dla postępów obu krajów na ścieżce integracji z UE oraz przyczyni się do stabilności i dobrobytu w regionie; apeluje o przestrzeganie i pełne wdrożenie, w dobrej wierze i w odpowiednim czasie, wszystkich wcześniejszych porozumień między Belgradem a Prisztiną, w tym porozumienia o stowarzyszeniu/wspólnocie gmin z większością serbską;

73. wzywa ESDZ do ustanowienia mechanizmu monitorowania i weryfikacji wdrożenia wszystkich dotychczas wypracowanych porozumień oraz do okresowego składania Parlamentowi Europejskiemu sprawozdań na temat bieżącej sytuacji; wzywa podmioty UE do wspierania władz lokalnych podczas prac nad ustanowieniem stowarzyszenia/wspólnoty gmin z większością serbską w ramach wzajemnego porozumienia;

74. apeluje o dalsze aktywne i konstruktywne zaangażowanie w dialog prowadzony przez UE; wzywa rządy Serbii i Kosowa do powstrzymania się od wszelkich działań, które mogłyby podważyć zaufanie między stronami i zagrozić konstruktywnej kontynuacji dialogu; ponawia swój apel o poprawę jakości dialogu przez zaangażowanie kobiet, w tym w zespole negocjacyjnym, zwiększenie przejrzystości dla społeczeństwa i znaczące zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego;

75. wzywa władze Serbii i Kosowa do promowania kontaktów międzyludzkich między społecznościami lokalnymi w celu pogłębienia dialogu, w tym również na szczeblu pozarządowym; wyraża uznanie dla inicjatyw kulturalnych i młodzieżowych, takich jak coroczny transgraniczny festiwal sztuki „Mirëdita, Dobar Dan!”, które promują współpracę między Albańczykami i Serbami w Kosowie;

76. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Serbia i Kosowo przyjęły plan wdrażania umów energetycznych, co stanowi ważny krok naprzód w ramach dialogu wspieranego przez UE z myślą o osiągnięciu konkretnych wyników z korzyścią dla wszystkich obywateli; apeluje zarówno do Serbii, jak i Kosowa, o wzmoczenie starań i przedstawienie rozwiązań w kwestii osób zaginionych i dochodzenia sprawiedliwości za zbrodnie wojenne popełnione podczas wojen jugosłowiańskich w latach 90. XX w.; wzywa rząd do zajęcia się tymi kwestiami również w drodze dialogu między Belgradem a Prisztiną oraz do nawiązania współpracy między Serbią a Kosowem;

77. ubolewa nad decyzją rządu Kosowa o odrzuceniu wniosku międzynarodowych mediatorów przewidującego możliwość zebrania głosów uprawnionych wyborców, by mogli zagłosować na terytorium Kosowa w referendum w sprawie konstytucji 16 stycznia 2022 r. i w wyborach serbskich 3 kwietnia 2022 r., zgodnie z wcześniej stosowaną praktyką;

78. ubolewa nad działaniami destabilizacyjnymi, do których doszło na granicy w północnej części Kosowa we wrześniu 2021 r., oraz apeluje do Belgradu i Prisztiny o rozwiązywanie wszystkich problemów w drodze dialogu; ubolewa, że nie osiągnięto porozumienia w grupie roboczej, której zadaniem było znalezienie rozwiązania dotyczącego samochodowych tablic rejestracyjnych; wzywa obie strony, aby jak najszybciej znalazły trwałe rozwiązanie sprzyjające normalizacji stosunków gospodarczych i politycznych w drodze dialogu ułatwanego przez UE; wyraża ubolewanie z powodu kilku przypadków, w których nie wpuszczono urzędników na terytorium Kosowa lub Serbii; wzywa obie strony do traktowania wszystkich wizyt w sposób korzystny dla procesu normalizacji;

79. zwraca uwagę na skargi etnicznych Albańczyków z doliny Preševa, którym odmówiono prawa do głosowania i których najwyraźniej wykreślono z ewidencji ludności w miejscu zamieszkania, co oznaczało pozbawienie ich praw podstawowych i politycznych przez władze serbskie; jest głęboko zaniepokojony zarzutami i badaniami wskazującymi na to, że władze serbskie w sposób systematyczny i dyskryminujący nadużywają przepisów ustawy o miejscu pobytu obywateli, a także stosowaniem praktyki uznawania adresów zamieszkania obywateli albańskich mieszkających w południowej Serbii za „nieaktywne”; apeluje o przeprowadzenie niezależnych i gruntownych dochodzeń w sprawie tych zarzutów oraz wzywa władze serbskie do zaprzestania wszelkich dyskryminacyjnych praktyk i ataków;

Środa, 6 lipca 2022 r.

80. z zadowoleniem odnotowuje przyjęcie krajowej strategii ścigania zbrodni wojennych na okres 2021–2026 oraz niedawne rozpoczęcie pracy przez poszczególne organy i mechanizmy sprawozdawcze związane z ich pracą; podkreśla, że ważna jest przejrzysta i inkluzywna realizacja tej strategii; apeluje do władz Serbii o zdecydowane przeciwdziałanie gloryfikacji skazanych zbrodniarzy wojennych i zaprzestanie powodujących podziały wypowiedzi i działań, które podważają integralność państw w sąsiedztwie oraz zagrażają stabilności i pojednaniu w regionie; apeluje do władz serbskich o wykazanie prawdziwego zaangażowania w prowadzenie dochodzeń i wnoszenie do sądu spraw dotyczących zbrodni wojennych; powtarza, że w Europie nie ma miejsca na negowanie ludobójstwa;

81. podkreśla, że ważna jest współpraca regionalna dotycząca zbrodni wojennych i osób zaginionych; wzywa władze serbskie do potępienia wszelkich form mowy nienawiści, kampanii zastraszania oraz publicznego aprobowania i negocjowania ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości i zbrodni wojennych; ubolewa nad faktem, że niektóre władze serbskie i niektórzy serbscy politycy nadal zaprzeczają ludobójstwu w Srebrenicy; wzywa władze serbskie, aby zagwarantowały kontynuację procesów w sprawie zbrodni wojennych, w tym na szczeblu lokalnym, oraz by zapewniły sprawiedliwość ofiarom przez uznanie i respektowanie wyroków sądów w sprawie zbrodni wojennych, walkę z bezkarnością sprawców zbrodni z czasów wojny, prowadzenie śledztw w przypadkach zaginięć, badanie miejsc pochówków oraz wspieranie krajowych prokuratorów w stawianiu sprawców przed wymiarem sprawiedliwości;

82. potępia rosnącą obecność skazanych zbrodniarzy wojennych, takich jak Veselin Šljivančanin, Dragoljub Ojdanić i Nikola Šainović, w przestrzeni medialnej, którą wykorzystują oni do szerzenia nienawiści i nietolerancji wobec mniejszości narodowych w Serbii;

83. wzywa UE i jej sojuszników do aktywniejszych działań dotyczących pojednania; z zadowoleniem przyjmuje odnowione zaangażowanie sojuszników UE, w szczególności wyznaczenie przez USA, Zjednoczone Królestwo i Niemcy specjalnych wysłanników na Bałkany Zachodnie; apeluje o ich ścisłą współpracę i koordynację z wysłannikiem UE z myślą o silniejszym oddziaływaniu oraz o zapewnianiu spójnych porad i wsparcia;

84. ponownie wyraża poparcie dla inicjatywy w sprawie utworzenia komisji regionalnej ds. ustalenia faktów dotyczących zbrodni wojennych i innych poważnych przypadków łamania praw człowieka popełnionych w byłej Jugosławii (RECOM);

85. z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie wprowadzania strefy wolnej od opłat roamingowych na całym terytorium Bałkanów Zachodnich od 1 lipca 2021 r., co poprawi łączność i przyniesie konkretne i wymierne korzyści obywatelom i przedsiębiorstwom w regionie; z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie deklaracji z Brda podpisanej przez urzędników UE i przywódców państw Bałkanów Zachodnich, w której uznano znaczenie tego osiągnięcia; apeluje do Rady i Komisji o współpracę z władzami państw Bałkanów Zachodnich w celu zniesienia opłat roamingowych między Bałkanami Zachodnimi a Unią Europejską;

86. wzywa władze serbskie, aby jednoznacznie poparły utworzenie wspólnego rynku regionalnego w ramach procesu berlińskiego jako kroku milowego na drodze do przystąpienia do UE; podkreśla, że wszystkie programy regionalnej współpracy gospodarczej na Bałkanach Zachodnich powinny mieć charakter integracyjny i być akceptowalne dla wszystkich sześciu krajów, ustanawiać współpracę na równych zasadach między wszystkimi sześcioma krajami, a jednocześnie wzmacniać dalsze dostosowanie do standardów i dorobku prawnego UE;

Reformy społeczno-gospodarcze

87. z zadowoleniem przyjmuje postępy w funkcjonowaniu gospodarki rynkowej, mimo że państwo zachowuje w niej silną pozycję, oraz fakt, że skutecznie złagodzone skutki kryzysu związanego z COVID-19 dla gospodarki, m.in. przez podejmowane w odpowiednim momencie środki wsparcia fiskalnego i pieniężnego; apeluje jednak do władz serbskich, aby udzieliły ukierunkowanego wsparcia w związku z pandemią tym gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom, które znajdują się w trudnej sytuacji; zauważa, że UE nadal udziela Serbii zasadniczego wsparcia na odbudowę społeczno-gospodarczą i na bezpośrednie potrzeby medyczne, w tym dodatkowego wsparcia w wysokości 10 mln EUR;

88. odnotowuje z zaniepokojeniem, że nie zbadano żadnego z zarzutów przedstawionych w poprzednim raporcie dziennikarzy śledczych w sprawie manipulacji statystykami dotyczącymi zachorowań na COVID-19, których dopuszczał się rząd ze względów politycznych; podkreśla, że zaufanie i przejrzystość mają szczególne znaczenie dla walki rządu z pandemią COVID-19 i w związku z tym wzywa rząd serbski do udostępnienia obywatelom wszystkich istotnych statystyk;

89. zauważa, że pomimo poprawy problemy strukturalne oraz wyzwania demograficzne i migracyjne nadal mają negatywny wpływ na sytuację na rynku pracy; apeluje do Serbii o poprawę pozycji kobiet na rynku pracy oraz o dalsze dostosowywanie kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, w szczególności w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego oraz w związku z transformacją ekologiczną i cyfrową;

Środa, 6 lipca 2022 r.

90. wyraża głębokie zaniepokojenie sytuacją społeczno-gospodarczą w kilku okręgach w południowej Serbii; apeluje do rządu serbskiego o zbadanie wszystkich zarzutów dotyczących wykorzystywania instrumentów pomocy społecznej do wywierania presji na wyborców, zwłaszcza należących do słabszych grup społecznych i do mniejszości romskiej; wzywa rząd Serbii, aby zareagował na wyzwania związane z ubóstwem i bezrobociem w tych i innych częściach kraju oraz by zapewnił wystarczające środki finansowe i instytucjonalne na realizację polityki społecznej i polityki zatrudnienia;
91. wzywa Serbię, aby zwiększyła swoje zdolności do dostarczania danych statystycznych oraz przeprowadzenia spisu ludności, zgodnie z najwyższymi standardami międzynarodowymi i przy udziale niezależnych obserwatorów;
92. wyraża głębokie zaniepokojenie wyludnieniem i ciągłą emigracją kapitału ludzkiego Serbii; z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy rządu Serbii i jego innowacyjne podejścia do przeciwdziałania tym tendencjom, w tym zmianom demograficznym, poprzez współpracę z organizacjami międzynarodowymi w ramach szeregu ukierunkowanych strategii politycznych w różnych sektorach w celu przeciwdziałania zagrożeniom demograficznym, gdyż postępujący spadek liczby ludności pozostaje kluczowym wyzwaniem dla rozwoju gospodarczego; apeluje do nowego rządu, aby zwracał większą uwagę na politykę młodzieżową; zwraca uwagę, że należy podjąć dodatkowe działania na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionów przygranicznych, aby zapobiec ich wyludnianiu się; przypomina, że w tym celu można wykorzystać programy współpracy transgranicznej IPA III;
93. z zadowoleniem przyjmuje wdrażanie programów wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), w szczególności ograniczenia kosztów finansowania zewnętrznego dla MŚP; apeluje do Serbii, aby uporała się z pozostałymi niedociągnięciami, w tym niestabilnym otoczeniem biznesu i nieuczciwą konkurencją; z zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie Serbii w proces integracji rynków regionalnych na Bałkanach Zachodnich, które – po dalszej integracji gospodarczej z jednolitym rynkiem UE – przyciągną potrzebne inwestycje i stworzą nowe możliwości dla obywateli i przedsiębiorców;
94. ponownie wyraża zaniepokojenie rosnącym uzależnieniem Serbii od chińskich inwestycji oraz skalą pożyczek, które Serbia będzie musiała spłacić Chinom; wzywa władze serbskie do poprawy przejrzystości i wzmocnienia zgodności z wymogami prawnymi dotyczącymi ocen oddziaływania na środowisko w branżach powodujących duże zanieczyszczenie środowiska w przypadku chińskich, rosyjskich i innych inwestycji zagranicznych realizowanych przez kraje niedemokratyczne na podstawie dwustronnych umów o współpracy strategicznej; wyraża ubolewanie z powodu niedawnej dostawy chińskich systemów rakietowych do Serbii;
95. podkreśla, że państwa Bałkanów Zachodnich muszą być kluczowym elementem unijnej inicjatywy Global Gateway i zapewniać przejrzystą i trwałą alternatywę inwestycyjną dla inwestycji i pożyczek z Chin i innych autorytarnych reżimów;
96. odnotowuje wycofanie poprawek do ustawy o wyłączeniu i apeluje o szerszą debatę publiczną na ten temat;
97. z zadowoleniem przyjmuje poprawę w zwalczaniu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, apeluje jednak o poprawę wyników dochodzeń w przypadkach prania pieniędzy; zauważa, że infrastruktura i budownictwo to istotne źródła nielegalnych środków finansowych, i zachęca Serbię do ograniczenia do minimum ryzyka nielegalnych przepływów finansowych w sektorze budownictwa, a także do ograniczenia uchylania się od opodatkowania i korupcji w sektorze infrastruktury; apeluje do Serbii o dopilnowanie, aby w dobrej wierze wdrożono zalecenia Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy;
98. wyraża zaniepokojenie brakiem postępów w sprawie „listy”, która stanowi nadużycie ram prawnych przez organy państwa w celu uderzenia w określone organizacje społeczeństwa obywatelskiego i media krytyczne wobec polityki rządu; przypomina wezwanie skierowane do Urzędu ds. Zapobiegania Praniu Pieniędzy w serbskim Ministerstwie Finansów o pełne zbadanie tych kwestii;
99. przypomina o warunkowości finansowania na podstawie IPA III oraz Planu gospodarczo-inwestycyjnego dla Bałkanów Zachodnich; dostrzega znaczenie IPA III i tego planu we wspieraniu reform, transformacji ekologicznej, trwałej łączności, kapitału ludzkiego, konkurencyjności i wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, a także w zacieśnianiu współpracy regionalnej i transgranicznej;

Środowisko, energia i transport

100. z zadowoleniem odnotowuje konkretne kroki podjęte w celu wycofania elektrowni węglowych; wyraża poważne zaniepokojenie, że pomimo obecnych wyzwań klimatycznych i środowiskowych Serbia nadal inwestuje w nową elektrownię węglową; apeluje do władz o przyjęcie zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu spójnego z celem końcowym Europejskiego Zielonego Ładu zakładającym zerowy poziom emisji do 2050 r. oraz Zielonym programem działań dla Bałkanów Zachodnich;

Środa, 6 lipca 2022 r.

101. wzywa władze krajowe do szybkiego wdrożenia ustawy o wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii oraz do szerszej debaty publicznej na temat transformacji energetycznej i trwającej budowy wielu małych elektrowni wodnych;

102. apeluje do Serbii o większe starania na rzecz dywersyfikacji dostaw energii i ogólnego koszyka energetycznego, w szczególności zaś o zmniejszenie zależności od Rosji, a także o większe inwestycje i modernizację infrastruktury energetycznej, aby zrealizować niezbędną transformację od paliw kopalnych do odnawialnych źródeł energii; w związku z tym podkreśla, że ważna jest budowa połączenia międzysystemowego z Bułgarią; wzywa Komisję do zagwarantowania, aby środki z IPA przyczyniały się do tworzenia w Serbii gospodarki neutralnej dla klimatu, w pełnej zgodności z porozumieniem paryskim i unijnymi celami dekarbonizacji, oraz do zapewnienia niezbędnego wsparcia technicznego dla osiągnięcia tego celu;

103. podkreśla, że brak efektywności w sektorze energetycznym ma zasadniczy wpływ na ogólną konkurencyjność gospodarczą Serbii, i wzywa ją do celowego dążenia do przejścia na zieloną gospodarkę o obiegu zamkniętym przez stopniowe odchodzenie od kopalnych źródeł energii i znaczne zwiększenie współczynnika recyklingu surowców i materiałów;

104. z niepokojem zauważa stały brak zgodności z Traktatem o Wspólnocie Energetycznej i wynikające z tego naruszenie tego traktatu, dlatego wzywa Serbię, aby zastosowała się do zaleceń traktatu i dostosowała swoją działalność w sferze energetyki do trzeciego pakietu energetycznego i do polityki energetycznej UE;

105. ponownie wyraża zaniepokojenie wysokim poziomem zanieczyszczenia powietrza i apeluje do władz o przyspieszenie wdrażania planów ochrony powietrza; ubolewa, że kilka miejsc w Serbii, zwłaszcza Belgrad, Smederevo, Bor oraz doliny rzek Kolubara i Tamnava, często znajduje się na liście najbardziej zanieczyszczonych obszarów na świecie pod względem jakości powietrza; wzywa władze do szybkiego podjęcia działań zmierzających do poprawy jakości powietrza, zwłaszcza w dużych miastach i na obszarach przemysłowych; podkreśla, że ważne jest znalezienie trwałych rozwiązań i ograniczenie stosowania węgla brunatnego i innych niskokalorycznych rodzajów węgla w produkcji energii, a także w ciepłownictwie;

106. jest głęboko zaniepokojony finansowanymi przez Chiny projektami wytwarzania energii z węgla i ich wpływem na środowisko i jakość powietrza; odnotowuje, że trwa proces przyjmowania programu ochrony powietrza, i z zadowoleniem przyjmuje małe dotacje dla gmin na poprawę jakości powietrza i gospodarowania odpadami oraz finansowanie realizacji projektów mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza w Serbii;

107. ponownie ubolewa z powodu braku działań w sprawie zanieczyszczenia rzeki Dragowisztica przez kopalnie działające w tym regionie oraz szkodliwego oddziaływania tego zanieczyszczenia na zdrowie miejscowej ludności i środowisko;

108. podkreśla, że potrzebne są lepsze przepisy dotyczące gospodarowania odpadami oraz ich usprawnione wdrażanie i egzekwowanie, a także szybsze wprowadzenie i wdrożenie hierarchii postępowania z odpadami i gospodarki o obiegu zamkniętym;

109. odnotowuje wycofanie zezwoleń na poszukiwanie w ramach przedsięwzięcia związanego z wydobywaniem i przetwarzaniem litu w Serbii Zachodniej; wzywa władze serbskie do zachowania pełnej przejrzystości w tym procesie oraz do przeprowadzenia kompleksowej oceny oddziaływania przy wydawaniu zezwoleń, w tym m.in. konsultacji publicznych z zainteresowanymi społecznościami lokalnymi;

110. wyraża głębokie zaniepokojenie poważnymi problemami związanymi z korupcją i praworządnością w dziedzinie ochrony środowiska oraz ogólnym brakiem przejrzystości i ocen oddziaływania na środowisko i społeczeństwo w przypadku projektów infrastrukturalnych; w związku z tym odnotowuje otwarcie klastra czwartego („Zielona agenda i zrównoważona konektywność”) w negocjacjach akcesyjnych z UE; apeluje o podjęcie działań w związku z uzasadnionymi obawami wyrażonymi w protestach ekologicznych oraz o zajęcie się nimi podczas negocjacji;

111. apeluje o zwiększenie całkowitej powierzchni obszarów objętych ochroną w Serbii oraz o zagwarantowanie wdrożenia środków i odpowiedniego finansowania na ochronę przyrody; apeluje o konsekwentnie stosowanie ustawy o ochronie przyrody i ustawy o wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii z myślą o powstrzymaniu szkodliwych projektów na obszarach chronionych;

Środa, 6 lipca 2022 r.

112. z zadowoleniem odnosi się do przyjęcia programu gospodarowania odpadami i odnotowuje, że trwa publiczna prezentacja planu działania do tego programu na lata 2022–2024; zauważa, że uruchomiono system informacji ekologicznej, który umożliwia obywatelom zgłaszanie problemów dotyczących ochrony środowiska;

113. apeluje o przegląd wszystkich dotychczas zbudowanych małych elektrowni wodnych w celu ustalenia, czy przy wydawaniu zezwoleń należycie stosowano się do przepisów i procedur; apeluje o bezzwłoczne podjęcie środków mających przywrócić rzeki do stanu, w jakim znajdowały się przed budową małych elektrowni wodnych we wszystkich przypadkach, w których ewidentnie naruszono przepisy, np. w przypadku Rakity; apeluje o eliminację obiektów zagrażających brzegom, jeziorom, ciekom wodnym i wodom gruntowym; podkreśla, że niezbędne jest nadzorowanie każdego projektu zagrażającego zasobom wodnym i umieszczenie go na liście projektów wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko; apeluje o ponowne rozważenie prywatyzacji Instytutu Gospodarki Wodnej im. Jaroslava Cerniego;

114. z zadowoleniem odnotowuje postępy Serbii w reformie systemu kolejowego; zachęca Serbię do zadbania o to, by inwestycje w infrastrukturę transportową były zgodne z unijną strategią na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności oraz by przynosiły maksymalne korzyści serbskiej gospodarce;

o

o o

115. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji przewodniczącemu Rady Europejskiej, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, rządowi i parlamentom państw członkowskich oraz prezydentowi, rządowi i Zgromadzeniu Narodowemu Serbii.